

Fig. 33–34. Prædikestolsfelter, o. 1600 (s. 2582). 33. Syndefaldet. 34 Kobberslangen i ørkenen. Foto Arnold Mikkelsen 2016. – *Pulpit panels, c. 1600. 33. The Fall of Man. 34 The Brazen Serpent in the Desert.*

Den smukke og interessante prædikestol tilhører den såkaldte karnaptype, der ikke er almindelig på egnen; og det kan næppe udelukkes, at den oprindeligt har stået foran korbuen som en lektorieprædikestol.⁸² Snitværket har endnu visse ungrenæssancetræk, således et nærmest romersk profilhoved (fig. 31). Men højrenæssancen giver sig til kende i den arkitektoniske opbygning og den mere plastiske figurskæring. Som forlæg for reliefferne har bl.a. tjent Solis Bibel fra 1562.⁸³ Der synes ikke at findes nære paralleller til arbejdet.

Ægteparrets rolle som givere af prædikestolen er trods mandens nu manglende våben utvivlsom, idet antikvaren Søren Abildgaard ved sit be-

søg 1772 eller 1773 aftegnede begges våbener.⁸⁴ Parret er begravet i kirken, og der må være tale om en usædvanlig flot gravgave fra deres side. Det havde ellers været meningen, at deres sidste hvilested skulle være i Tistrup Kirke ved Varde, hvor deres fornemme gravsten fra 1592 stadig står (*DK Ribe* 1511). Forklaringen på valget af Brande er formentlig, at Dorte Daa og Ove Juel har ejet Brandholm eller i deres sidste år har boet på gården hos hendes søn Claus Ottesen Strange-

Fig. 35 Prædikestol, o. 1600, udsnit med Isaks Ofring og evangelister (s. 2581–82). Foto Arnold Mikkelsen 2016. – *Pulpit, c. 1600, detail with the offering of Isaac and evangelists.*

Fig. 46. Del af *†*brystning med to emblemalerier fra *†*pulpitur, der var skænket 1730 af Jens Risom og hans hustru Maren Arensberg med tilskud fra Karen Christensdatter på Brandholm (s. 2592). Foto Arnold Mikkelsen 2017. – Part of *†*gallery parapet from 1730 with two emblem paintings. Donated by Jens Risom and his wife Maren Arensberg with support from Karen Christensdatter of Brandholm.

En *†*armstol til præsten nævnes tidligst 1862.¹⁶ Den er af bejset træ med svejft topstykke og konvergerende sæde og armlæn. Blåt betræk af imiteret læder. 1862 bag alteret,¹⁶ nu i Brande Museum.

*†*Herskabsstole. 1) 1604, opsat forrest i skibet for Brandholms ejere. Bevaret er gavlene, de fire forrest i skibet (fig. 39).⁹⁶ De svarer til de samtidige stolestadere af type 1 (jf. fig. 38). På halsene er med tilsvarende versaler indskåret »Hans/ Lange« og »Fru Karen/ Clausd(atter)«, der var ejere af gården 1596–1608. Et tilhørende *†*endepanel, 102×278 cm, nu i Brande Museum, har seks højrekanterede profilyldinger, en smal frise og et tandsnit foroven. Bemaling fra 1733 i rødbrunt med lidt grønt og guld. I frisen læses med gylden frakturskrift: »Disse fire tilhørendis Brandholm

Stoele haver Jens Nielsen (Risom) Ladet Reparere og Stafere Anno 1733«. ⁹⁷ På en endefylding læses yderligere med småt: »Atter restaureret 1906«. Et fotografi fra 1939 (fig. 30) viser stolene med *†*låger forrest i skibet.

2) Formodentlig opsat 1730 eller 1733 for sognepræst og kirkens ejer Jens Risom.⁹⁸ De hørte tydeligvis til 1700-tallets type med kabineform, da de 1866 omtales som 'lukkede', og da skulle omdannes 'i lighed med kirkens øvrige stader'.⁶⁸ Det sidste viser, at de stod på kirkegulvet. Kasseret 1899 eller 1906.

En *†*dørfloj (fig. 45) fra o. 1700 var på ydersiden beslæet med syv vandrette jernbånd og havde rektangulært låsebeslag samt dørning. Indersiden var glat med en vistnok sekundær stanglås, der er bevaret i Brande Museum sammen med to nøgler.

Fig. 52. Himmerige, *maleri fra 1732, skænket af Christen Sørensen Langballe til ophængning i skibet over korbuen sammen med en *skrifttavle og 15 alabastfigurer af Kristus og apostlene samt som pendant et *maleri af Helvede (s. 2596, jf. fig. 53-56). I Brande Museum. Foto Arnold Mikkelsen 2017. – Heaven, *painting from 1732, donated by Christen Sørensen Langballe for hanging in the nave above the chancel arch with a *plaque and 15 alabaster figures of Christ and the Apostles. As a counterpart a *painting of Hell.

En *sognestævnetavle fra o. 1875 har form af et bræt, 48×43 cm, der er affaset oventil, og som på sort bund har anført i hvid frakturskrift: »Kirkestevne«. Gennem den sorte anstrygning anes (på hovedet) med hvid skriveskrift »Anno 1733« og derunder et kranium med knogler. Årstallet antyder, at det stammer fra et panel hørende til Christen Sørensen Langballes arbejder i kirken 1732-33 (jf. ndf.). Siden 1928 i Museet på Koldinghus.¹¹⁰

*Malerier m.m. To store malerier fra 1732 med hosstående alabastfigurer af Kristus og apostlene samt en løs *skrifttavle (fra 1733) med navnet på giveren, Christen Sørensen Langballe, har været opsat i kirken og er malet med olie på fyrrepanel. Det ene, visende Himmerige (nr. 1), var indtil 1939 opsat med alabastfigurer og skrifttavle over korbuen (fig. 19), det andet, af helvede (nr. 2), havde åbenbart sin gamle plads på skibets nordvæg.

Fig. 53. Helvede, 1732, *maleri skænket af Christen Sørensen Langballe som pendant til maleri af Himmerige (s. 2597, jf. fig. 54). I Museet på Koldinghus. Foto Arnold Mikkelsen 2017. – Hell, 1732, *painting donated by Christen Sørensen Langballe as a counterpart to the painting of Heaven.